

Het huis waar de Stad Deventer uithangt

door Jan Morren

IN HET OUDE DORPSGEDEELTE VAN VELSEN-ZUID staat aan het plein tegen over het voormalige raadhuis een fraai huis dat gesierd wordt door een trapgevel. Aan dit huis hing in 1643 een uithangbord met daarop een afbeelding van de stad Deventer. Dit huis was toen in bezit van Jan Heijndricxzoon van Deventer, secretaris en schoolmeester in Velsen. Hij zal dit uithangbord met deze afbeelding opgehangen hebben omdat hij uit de stad Deventer afkomstig was. Een dergelijk uithangbord was de voorganger van het huisnummerbord zoals wij dat nu kennen. In die tijd hadden de huizen en gebouwen geen huisnummer. In dit artikel gaan we in op de geschiedenis van dit huis en zijn bewoners.

De bouw van het huis

Voor de geschiedenis van de voorganger van het huis waar de Stad Deventer Uithangt gaan we terug naar 1584. In dat jaar woonde Neeltgen Aerents in een huis dat het eigendom was van Gijsbert Gijsbertzoon uit Amsterdam. Het huis stond in de Kerckbuurt, de oude benaming voor de oude dorpskern van Velsen. Bij het huis behoorde anderhalve morgen geestland. Daarnaast had Neeltgen Aerents vier percelen land in bezit en pachtte zij nog vier percelen land van een derde persoon. Hieruit mogen we afleiden dat zij een boerenbedrijf had, het huis dat zij huurde werd dan ook beschreven als een “zaete huijsinge”, in die tijd een benaming voor een boerderij.¹ In 1611 was Neeltgen Aerents samen met haar zoon Arent eigenaars geworden van de boerderij. Zij was de weduwe van Engel Gijsbertzoon. Op basis van het patroniem van haar overleden man mogen we aannemen dat deze een zoon was van de eerder genoemde Gijsbert Gijsbertzoon. Mogelijk heeft de weduwe na het overlijden van haar schoonvader de boerderij van hem in erve toebedeeld gekregen.

Afbeelding 1.
Torenstraat 6 is gerestaureerd,
Torenstraat 8 moet nog gedaan
worden, 1964 (nu nr. 4 en 6). Foto:
beeldbank Noord-Hollands Archief,
Haarlem. KNA001002594.

¹ NHA. Ambachtsbestuur van Velsen, inv. nr. 11, belasting kohier 1584.

In 1611 verkocht zij de boerderij met het erf, de werf waarop beplanting met geboomte en een wijngaard lag, aan Jan Heijndricxsoon van Deventer, de schoolmeester en secretaris in Velsen. Aan de oostzijde lag het gemeene (gezamenlijke) voetpad, dit is het Haerlemervoetpad. Ten zuiden stond het huisje van Pieter Lievenzoon de Snijder die recht had op een “osendrop” op het erf van de verkochte boerderij. Een osendrop is een smalle druipgang tussen twee huizen voor de afvoer van regenwater dat van het dak af kwam. In die tijd werden er nagenoeg nog geen dakgoten aangebracht. Dit recht verkreeg hij toen hij het achterhuisje had afgebroken en de heining (het hek) recht door de osendrop had aangebracht als scheiding tussen zijn huisje en de boerderij. In het noorden lag de “gemeene buerwech”, de huidige Middendorpstraat. Ten westen van de boerderij stond het huis met het erf van Huijbert Dircxsoon Suijder. Een verkoopsom werd niet genoemd in de akte.² We mogen aannemen dat in die tijd in de driehoek tussen de huidige Torenstraat, de Middendorpstraat en de Hoofdbuurtstraat twee huizen stonden en een boerderij. Verrassend is de vermelding van de wijngaard: er werden dus bij de boerderij druiven gekweekt.

In 1613 verkocht Janneke van de Walle, de weduwe van de intussen overleden Pieter Lievenzoon, haar huis ten zuiden van de boerderij aan Jan Goverstzoon, de schout van Velsen. Ook dit huis met erf had een wijngaard. De schout betaalde 100 gulden voor het huis. De schout hield het huis met de wijngaard maar kort in bezit. In 1614 verkocht hij het geheel aan Jan Jacobszoon Schipper voor 112 gulden. De koper woonde in Buijcksloot. De nieuwe eigenaar verkocht in 1621 het huis met de wijngaard aan Jan Pieterzoon Linnewever uit Velsen voor 85 gulden. Bij al deze verkopen werd Jan Heijndricxsoon van Deventer genoemd als belendend eigenaar, maar zijn functie als schoolmeester werd niet meer vermeld. Hij was toen secretaris en tolmeester in Velsen. Het huis en de wijngaard werden door Jan Pieterzoon in 1626 opnieuw verkocht, nu aan Jan Heijndricx van Deventer voor 95 gulden. Nu werd Jan Heijndricx weer vermeld al secretaris en schoolmeester.³

In 1630 leende Jan Heijndricx geld bij Claes Jacobzoon Bas die woonde in Haarlem. Over het geleende geld betaalde hij 110 gulden rente per jaar. Als onderpand diende zijn nieuw getimmerde huis met een schuur erachter, dat lag in de Kerckbuurt. In het oosten lag het Haerlemervoetpad, in het zuiden ‘t gemeen buerplein (nu liggend tegenover het voormalige raadhuis), in het noorden de Duijnder Hoijwech (nu de Middendorpstraat) en in het westen het huisje van de weduwe van Huijbert Dircxsoon Suijder, die toen Groen werd genoemd.⁴ Het huisje van de eerder genoemde Huijbert Dircxsoon stond er dus nog steeds. Uit alles kunnen we opmaken dat dit nieuwe huis stond op de plaats van de boerderij die de secretaris in 1611 had gekocht en het huis dat hij in 1626 had gekocht. Beide waren dus gesloopt om plaats te maken voor het nieuwe huis. Opgemerkt kan worden dat de genoemde Duijnderhoijweg aansloot op de Kerckwech die in de richting liep van de duinen ter hoogte van het huidige IJmuiden, vandaar deze naam.

De secretaris kocht in 1635 van de erfgenamen van Huijbert Dircxsoon Groen, die getrouwd was geweest met Grietgen Michels, het huisje dat naast zijn nieuwe woonhuis stond. Hij kocht dit voor 155 gulden. Duidelijk werd vermeld dat het huisje ten oosten lag van zijn nieuwe huis. In het zuiden lag het buerplein, in het noorden de Duijnderhoijwech en in het westen de Rooswijckerwech (de huidige Torenstraat).⁵ Ook dit huisje liet de secretaris slopen. Ten aanzien van de Rooswijckerwech kan opgemerkt worden dat die toen liep in de richting van het gebied Rooswijck, waar later de hofstede Rooswijck zou komen. Hiermee is ook deze naam verklaard. Uiteindelijk stond in de driehoek van wegen tussen de huidige Hoofdbuurtstraat, Middendorpstraat en de Torenstraat alleen nog maar het nieuwe huis met de naam “Waar de stad Deventer uithangt”.

² NHA. ORA. Velsen, inv. nr. 957 fo. 79r.

³ NHA. ORA. Velsen, inv. nr. 958 fo. 8v en 22r, inv. nr. 959 fo. 9v en 132r.

⁴ NHA. ORA. Velsen, inv. nr. 203r.

⁵ NHA. ORA. Velsen, inv. 960 fo. 61r.

Afbeelding 3.

Gezicht op het dorp Velsen vanaf de Heereweg bij Beverwijk. Tekening door Jacob Cats (1741-1799), gedateerd 1773, met de aantekening “Van bij de Wijk naar Velsen te zien”.

De financiële ondergang van de secretaris

Jan Heijndricxsoon van Deventer was een ondernemend persoon, maar financieel ging het hem niet goed. In 1633 kocht hij het noordelijk deel van de latere hofstede 's Gravenlust voor 1230 gulden.⁶ In 1636 volgde de aankoop van de blekerij waarop later de hofstede Watervliet gesticht zou worden. De blekerij bestond uit een huis, een volmolen, eigen land en erfpacht land. Voor het geheel betaalde Jan 11.000 gulden. Om deze som bijeen te brengen leende hij 8.000 gulden bij Anthony Turq uit Leiden en 3.000 gulden bij de Weeskamer in Haarlem.⁷ Jan ging de blekerij samen met zijn zoon Gerrit Janzoon exploiteren. Zij breidden de blekerij uit met twee volmolens. In totaal stonden er toen op de blekerij: een volmolen, aangedreven door een waterrad dat in beweging werd gebracht door het stromende water in de Ladderbeek, die door de blekerij stroomde; een volmolen op het huis en een achtkante volmolen die beide aangedreven werden door de wind.

In 1642 sloten zij een contract af met de Leidse lakenkopman Floris van der Cock. In het contract werd afgesproken dat alle wollen lakens die bij Floris in het lopende jaar gemaakt werden gevold zouden worden in de volmolens op de blekerij van vader en zoon. Het volloon bedroeg 6 gulden per laken. Op de volmolen die aangedreven werd door het water in de Ladderbeek ruste een octrooi. Dit octrooi werd in 1643 aangepast en uitgebreid beschreven. Voor de verwerving van dit octrooi moest Jan 2800 gulden betalen. Daarnaast moest hij voor de windmolens windrecht betalen aan de heer van Brederode.⁸ In tien jaar tijd had Jan voor die tijd veel geïnvesteerd in zijn blekerij en overige bezittingen. Het geld hiervoor zal hij hoofdzakelijk geleend hebben. Uit zijn blekerij en andere functies in Velsen zullen de inkomsten te laag zijn geweest om alles af te betalen, hoewel Jan toen naast het ambt van secretaris ook het ambt van notaris uitoefende. In 1643 werd Jan failliet verklaard omdat hij de gemaakte schulden niet kon aflossen.

Jacob Schout, notaris in Haarlem, werd aangesteld als curator om het totale bezit te verkopen. Ten eerste werd de blekerij verkocht aan Johannes van den Broeck, ridder in de orde van Sint Michel en comies van de *financie van de Edele Grootmogende heeren staten van Holland en Westfriesland*. De blekerij bestond toen uit een huis, de hiervoor genoemde volmolens en een aantal percelen land. Op het erfpachtland ruste een erfpacht van 40 gulden

⁶ NHA. ORA. Velsen, inv. nr. 959 fo. 247v.

⁷ NHA. ORA. Velsen, inv. nr. 960 fo. 83r en 241r, inv. nr. 1046 akte 167/34.

⁸

per jaar. Ten tweede het huis en de hofstede in de Kerckbuert met de huisschuur, de werf en de beplanting die stond op de plaats van het latere 's Gravenlust. Dit werd verkocht aan Jacob Bas Corneliszoon. Als derde werd verkocht het nieuwe huis met de werf, de schuur, stalling en boomgaard in het dorp van Velsen aan het Buijrplein, waar de stad Deventer uithangt. Hierbij werd vermeld dat Jan hier had gewoond en dat hij de gewezen secretaris van Velsen was. Het geheel werd verkocht aan Grietgen Carstens, ongehuwd en wonende in Amsterdam. Zij betaalde voor het huis 825 gulden. In het zuiden lag het Beurplein, in het westen de Rooswijckerwech, in het noorden de Duijnderhoijwech en in het oosten het Haarlemervoetpad.⁹ Hoe het verder ging met Jan Heijndricxzoon van Deventer is niet bekend. We zien in het Oud Rechdelijk Archief en de Schepenrol van Velsen dat het handschrift waarin de akten en de stukken die hij geschreven had, waren veranderd van slordig naar het nettere handschrift van de nieuwe secretaris en dat hij niet meer de mede-ondertekenaar was van akten en stukken. Ook werd hij niet meer vermeld als eigenaar van onroerend goed in Velsen. Hij zal met de staart tussen de benen uit Velsen vertrokken zijn.

Het huis in de 17e en 18e eeuw

Hierna wordt het huis niet meer benoemd als het huis waarde stad Deventer uit hangt. Het uithangbord zal door de nieuwe eigenaresse Grietgen Carstens verwijderd zijn of door Jan Heijndricxzoon van Deventer meegenomen.

Voor 1653 kwam Grietgen te overlijden. Haar erfgenamen Elisabeth van Tuijl, weduwe van Arnout de Vogel en Barbara de Vogel verkochten het huis aan Frederick Benedictus, die bakker was in Velsen. Voor het huis, de werf en de stalling betaalde hij 1200 gulden. Kort hiervoor had hij ook een huis gekocht in de Kerckbuert aan de Kerckwech, waarvoor hij 303 gulden had betaald.¹⁰ Twee maanden na de aankoop van het huis van Grietgen had hij contant geld nodig, waarvoor hij 600 gulden leende bij Pieter Cleutrijn die woonde op de Hofgeest.¹¹ Het geleende bedrag zou worden afgelost met een rente van 24 gulden per jaar. Zijn bakkerszaak draaide kennelijk goed, want hij wordt daarna niet meer genoemd als schuldenaar.

Frederick was getrouwd met Jannetje Diricx Catherbeeck. Zij werd getroffen door het overlijden van haar man. Hierna hertrouwde zij met Hermen Pietersen die ook kwam te overlijden. Daarna kwam de weduwe in een schuldsituatie. Na haar overlijden werd haar nalatenschap, die met schuld belast was, openbaar verkocht door de curatoren. Het huis aan het plein werd in 1680 verkocht aan de Diaconie van de Gereformeerde kerk in Velsen voor 1260 gulden. In deze transportakte lezen we dat het huis ten noorden begrensd werd door de Kerckwech en niet meer door de Duijnderhoijwech.¹² De naam van de weg was dus gewijzigd naar de naam van de weg waarop deze aansloot. In 1686 ging het huis over naar Johannes Thienhoven, de toenmalige secretaris van Velsen. De wijze van overgang is niet bekend maar hij had hierna een schuld van 537 gulden aan de diaconie. Hij ging in het huis wonen tot 1694. In dat jaar verkocht hij het huis aan meester Cornelis van Hout voor 700 gulden contant geld en een rentebrief van 200 gulden. Cornelis was van beroep "chirugijn". Hij zal in Velsen de dorpsdokter geweest zijn¹³. Voor 1717 kwam Cornelis te overlijden. Hij was getrouwd met Elisabeth Wouters. De weduwe en haar zoon Reijnier, die chirugijn was in Knollendam, verkochten het huis in 1717 voor 650 gulden aan Piet Bakels. Piet was getrouwd met Grietje Benning, Piet en Grietje overleden voor 1750. Hun zoon Barent en dochter Steijntie, die getrouwd was met Daniel Meijer, verkochten als erfgenamen het huis in 1750 aan Jacob Rijken. Hij was de Meestermetselaar in het dorp Velsen en kocht het huis voor 1035 gulden.¹⁴ Jacob hield het huis tot 1759 in bezit, toen

9 NHA. ORA. Velsen, inv. nr. 961 fo. 1r, 2r, 2v en 5r.

10 NHA. ORA. Velsen, inv. nr. 961 fo. 128v.

11 NHA. ORA. Velsen, inv. nr. 961 fo. 129r.

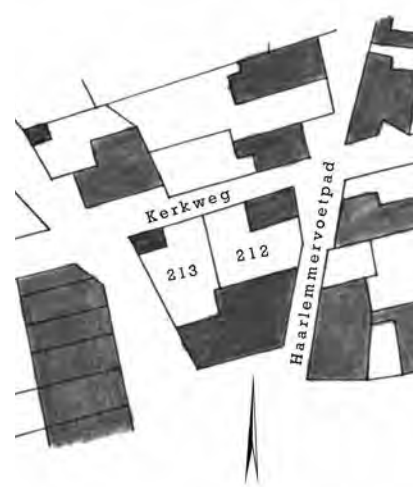
12 NHA. ORA. Velsen, inv. nr. 158v.

13 NHA. ORA. 964 fo. 133r.

14 NHA. ORA. 966 fo. 187v en inv. nr. 970 fo. 32r.

Afbeelding 4.
Het dorp Velsen in 1760. 1 het huis waar de Stad Deventer uit hangt, 2 het Haarlemervoetpad, 3 De Kerckwech, 4 de Rooswijckerwech, 5 het plein, 6 's Schravenlust. J. Morren, naar de brandweerkaart uit 1760.

Afbeelding 5.
Het huis waar de Stad Deventer uithangt en zijn omgeving in 1832. Perceel 212 Middendorpstraat 3. Perceel 213 Torenstraat 4 en 6. J. Morren, naar het kadastrale minuutplan uit 1832.

verkocht hij het aan Jacob Gaijkema die regerend schepen en timmermansbaas was in het dorp Velsen. In de verkoop akte werd bepaald dat Jacob Rijken tot mei 1760 in een gedeelte van het huis mocht blijven wonen voor een huur van 40 gulden per jaar. De koper kon een deel van de werf bij het huis in gebruik nemen. De koper moest tot mei 1760 bij de twee andere gedeelten van het huis toestaan dat de huurders, Willem Sebout en Pieter de Goede, dit konden blijven huren tot mei 1760. De huur moest afgedragen worden aan de verkoper. Het huis werd verkocht voor 1175 gulden.¹⁵ Hieruit blijkt dat het huis in drieën werd bewoond. Jacob overleed in 1789. Het huis ging in 1790 in erve over naar zijn dochter Pietertje die getrouwd was met Jan Coenraad Kleijn.

De woningen aan het plein en de Torenstraat

Jan Coenraad Kleijn liet in 1791 een nieuw huis bouwen ten noorden van het voormalige huis waar de Stad Deventer uithing, op de hoek van de huidige Middendorpstraat en de Hoofdbuurtstraat (Middendorpstraat 3).¹⁶ Het huis werd opgedeeld in twee woningen. De kinderen die bekend zijn uit zijn huwelijk met Pietertje waren Jacobus geboren in 1777, Cornelia Wilhelmina geboren in 1785 en Willem geboren in 1790. Jan Coenraad Kleijn overleed in 1815 op 68-jarige leeftijd en zijn vrouw in 1817 op 64-jarige leeftijd. De twee huizen gingen in erve over naar hun kinderen.

Jacobus Kleijn was getrouwd met Mensje Roodbeen. Zij kregen de volgende kinderen: Leendert Kleijn in 1809 die trouwde met Jannetje van Hemert, Willem Jacobus in 1811 en Maria Petronella op een onbekende datum.¹⁷ Na het overlijden van Jacobus en Mensje verkochten hun kinderen in 1837 een winkelhuis met erf met twee daaraan liggende daghuurderswoningen onder een kap, sectie H perceel nr. 212 (Torenstraat 4) en deels perceel nr. 213 (Torenstraat 6). Zij verkochten dit voor 1800 gulden aan Jan Gesker die tapper was in de Kerkbuert.¹⁸ Bij deze verkoop maakte het kadaster fouten met de tenaamstelling van de percelen tussen de erven Kleijn en Jan Gesker. Uiteindelijk kreeg het huis met perceelnummer 212 het perceelnummer 625. Het huis, opgedeeld in twee woningen, op de hoek van de Kerckweg en het Haarlemervoetpad, perceel nr. 675, bleef in eigendom bij de kinderen.¹⁹ Hierop wordt teruggekomen in een volgend hoofdstuk. Duidelijk is dat in het voormalige huis waar de Stad Deventer uithangt intussen een winkel was gevestigd.

Jan Gesker was geboren in Amsterdam en was getrouwd met Mida Henneman, die geboren was in Beverwijk. Zij kregen de volgende kinderen: Maria Catharina in 1828, Engelina in 1830 en Johanna Maria in 1832. Jan splitste de huizen op in de perceelnummers 704 huis, 705 schuur en erf, 706 huis en 732 huis. Jan beëindigde zijn beroep als tapper en werd landbouwer. Hij woonde met zijn gezin in een boerderij aan de Kerkweg in de wijk Velserveduin ter hoogte van de Kalverstraat in het huidige IJmuiden. Jan liet bij zijn bezit binnen de driehoek van wegen in de Kerkbuert een schuur bouwen en het erf werd hierbij ingericht als een bleekveldje. In 1847 verkocht hij de huizen en het bleekveld voor 350 gulden aan Christiaan Lourentius Strooman, een arbeider uit Velsen. De koper liet meteen de schuur verbouwen tot woning, bij het kadaster bekend als sectie H met perceelnr. 707 (Torenstraat 10).²⁰ Op deze woning komen we in een volgend hoofdstuk terug.

15 NHA. ORA. 970 fo. 154r.

16 NHA. Ambachtsbestuur van Velsen, inv. nr. 118G fo. 125 en 139.

17 NHA. Notarieel Archief Velsen, inv. nr. 58 akte 67.

NHA. Kadaster Velsen, art. 278, 291 en 244.

NHA. Persoon en Gezinskaarten Velsen.

18 NHA. Notarieel Archief Velsen, inv. nr. 58 akte 67.

19 NHA. Hyp. 4, deel nr. 7466 akte 24.

NHA. Kadaster Velsen, art. 244, 291 en 362.

20 NHA. Hyp. 4, deel nr. 7480 akte 59.

NHA. Kadaster Velsen, art. 244 en 381.

Afbeelding 6.
De streek rond 1860.

Jan Gesker en zijn vrouw overleden kort na elkaar in 1850. Hij liet aan zijn kinderen een met schuld belaste boedel na. Aan zijn kinderen werd een sommatie verstuurd om de schuld van 2500 gulden te voldoen aan mejuffrouw Maria Bernardi Aleida Uding, ongehuwd, die woonde in Haarlem aan de Goudbloemstraat. De sommatie was gestuurd aan zijn dochter Naaltje als vertegenwoordiger van de gezamenlijke erfgenamen. Maar Naaltje is niet bekend bij de burgerlijke stand in Velsen, vermoedelijk was deze naam een bijnaam van een van zijn dochters. De erven konden de schuld in elk geval niet voldoen en er volgde een openbare verkoping ten gunste van de schuldeister.

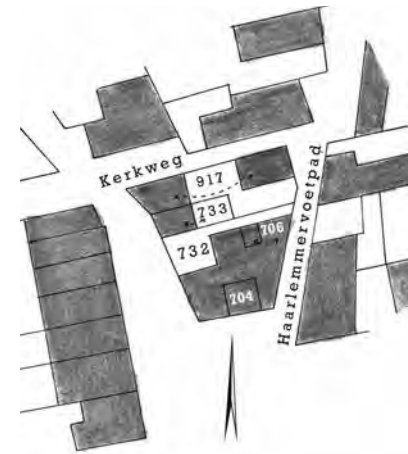
Verkocht werden uit de boedel van de erven Jan Gesker:

- Een huisje met erf aan de Osdorperweg in de Osdorperpolder tegenover de kerk in Osdorp, gemeente Sloten, sectie H nr. 264 en 265.
- Een boerenwoning met stalling voor koeien en paarden, een dors, een bergplaats voor hooi en strooi, een erf, een tuin en weiland, aan de Kerkweg in Velsen, sectie H nr. 20, 20a en 21.
- Een winkelhuis met erf en twee daghuurderswoningen onder een dak in de Kerkstraat in Velsen, sectie H nr. 704, 706 en 732.

Het winkelhuis was verhuurd tot mei 1852 voor 67 gulden per jaar. De woningen werden per woning verhuurd voor 70 cent per week. Dit laatste werd verkocht aan Cornelis Oudendijk, een werkmans die woonde in Velsen, voor de som van 1075 gulden.²¹ De vermelding dat de panden aan de Kerkstraat stonden is echter niet juist: nr. 704 stond aan het plein (dit is het voormalige huis waar de stad Deventer uit hing), 706 stond aan het Haarlemervoetpad en 732 stond aan de huidige Torenstraat.

Cornelis Oudendijk was een werkmans die getrouwd was met Catharina van Eeken. Uit hun huwelijk komen de volgende kinderen voort: Johannes in 1851, Clara in 1853, Corneli in 1856 (zij overleed in 1857), Cornelis in 1858 en Agatha in 1859 (zij overleed in 1862). Bij alle vreugde over de geboren kinderen was er ook verdriet, want in 1850 en 1854 werden leven-

21 NHA. Hyp. 4, deel nr. 7511 akte 50.
NHA. Kadaster Velsen, art. 244 en 416.
NHA. Persoon en gezinskaarten Velsen.

Afbeelding 7.
De woningen in 1867. Perceel 704, 706 Torenstraat 4. Perceel 732 Torenstraat 6. Perceel 733 Torenstraat 10. Perceel 917 Middendorpstraat 3 met de schuur aan de Torenstraat. J. Morren, naar een kadastrale wijzigingskaart uit 1867.

loze kinderen geboren. Bij het gezin woonde zijn vader Jan in, die in 1792 te Heemskerk was geboren. Zoon Cornelis trouwde in 1891 met Maria Schoorl uit de Haarlemmermeer. Ook zij gingen inwonen bij hun vader, naar we mogen aannemen in het woon- en winkelhuis dat tevens in gebruik was als boerderij. Er zijn bronnen die melden dat het woonhuis (nu Torenstraat 6) in gebruik was als stal. Gezien de beschrijving uit die tijd zal dit zo geweest zijn, maar in de kadastrale leggers wordt hier niets over vermeld. Cornelis was ook in het bezit van een schuur, een stal, een wagenhuis en een bergplaats die stonden in de Meerweiden. Hier zullen het vee en de paarden ondergebracht zijn. Cornelis overleed in 1882.

In 1885 werden de bezittingen van Cornelis door de weduwe en de kinderen te koop aangeboden. Het ging om het woon- en winkelhuis dat tevens was ingericht tot boerderij en een daaraan verbonden woonhuis, sectie H nr. 704, 732 en 706. Het woonhuis nr. 706 werd verhuurd voor één gulden per week. De koper en de eigenaar van het noordelijk liggende perceel werden verplicht om de welwaterput, de zinkput (beerput) en het secreet (WC) die zich tussen de percelen bevonden, voor gezamenlijke rekening te onderhouden. Ook werd de schuur in de Meerweiden te koop aangeboden. De zoon Cornelis kocht de gerechtigde parten van het bezit in het dorp Velsen voor 1900 gulden van zijn moeder en zijn broers en zusters. Catharina van Eeken overleed in 1885.²²

Cornelis junior was getrouwd met Maria Schoorl die afkomstig was uit de Haarlemmermeer. Uit hun huwelijk kwamen voort de volgende kinderen: Cornelis in 1887, Christina Hendrika in 1889, Johannes in 1888 (hij overleed nog in het zelfde jaar), Engelmundus Laurentius in 1890, Johannes Dingenom in 1891, Catharina Maria in 1892, Jacobus in 1893, Theodorus in 1895, Catharina Maria in 1896 (zij overleed in 1900), Hendrika Johanna in 1902, Petrus in 1900 (hij overleed nog in hetzelfde jaar) en Johanna Aluta in 1902 (ook zij overleed in hetzelfde jaar). Bij het gezin woonden ook de dienstbodes in die zij in dienst hadden, dit waren Engelen Willemse uit Haarlemmerliede van 1886 t/m 1890 en Maria Cecilia Heijstek uit Schoten in 1893. Deze laatste zal niet aan de verwachtingen voldaan hebben want zij was maar twee dagen in dienst.²³

Cornelis had leningen afgesloten bij de 's Gravenhaagse Hypotheekbank, groot 2500 gulden en bij de weduwe van professor dokter Volkert Simon Maarten van der Willigen, groot 600 gulden. In 1901 kon hij die niet meer aflossen en raakte hij financieel in de problemen. Zijn schuldeisers gingen over tot de verkoop van de woningen en winkelboerderij in het dorp Velsen, voorheen de Kerkbuurt genoemd. Het gehele bezit werd gekocht door Willem Frederik Meijer, een koffiehuisshouder die woonde in Velsen; Jan Muijs, een makelaar die woonde in Alkmaar en Johannes Kockse, een koopman die woonde in Velsen. Zij betaalden 3375 gulden voor het geheel. Het is niet bekend of Cornelis met zijn gezin in de woningen in het dorp Velsen kon blijven wonen als huurder.²⁴

Nog in hetzelfde jaar verkocht Franciscus Johannes Kockse zijn derde deel van het bezit aan Willem Frederik Meijer voor 1125 gulden. In 1913 verkocht ook Jan Muijs zijn deel aan Willem Frederik voor 3200 gulden, waarmee die alleen eigenaar werd. Willem Frederik Meijer was getrouwd met Margaretha Vastenhouw. Beide waren geboren in Amsterdam. Via Hoorn en Edam kwamen zij in 1897 naar Velsen. Zij kregen twee kinderen: Willem Frederik in 1876 en Margaretha Anna Maria Elisabeth in 1878, beide waren die geboren in Hoorn. Hun woonadres wisselde een paar keer, eerst Oud Romerweg 1, daarna Wijkerstraatweg 188 (later 278) in Velsen-Noord. Willem Frederik overleed in 1921. Zijn

Afbeelding 8.
De woningen in 1925. Perceel 4802 Torenstraat 4 en 6. Perceel 3691 Torenstraat 10. Perceel 1861, 1862 en 1863 Middendorpstraat 3 en de schuur aan de Torenstraat. J. Morren, naar de kadastrale wijzigingskaart uit 1925

22 NHA. Hyp. 4, deel nr. 7910 akte 7.
NHA. Kadaster Velsen, art. 416 oude en nieuwe reeks.
NHA. Persoon en gezinskaarten Velsen.
23 NHA. Persoon en gezinskaarten Velsen.
24 NHA. Hyp. 4, deel nr. 8102 akte 95.
NHA. Kadaster Velsen, art. 2229.
NHA. Persoon en gezinskaarten Velsen.

bezit ging over naar zijn weduwe en haar twee kinderen. Willem Frederik jr. ging met zijn moeder wonen aan de Duin- of Duivelslaan 20 in Santpoort-Zuid. Er werd in 1925 aan de woningen verbouwd waarna zij verenigd werden onder het perceel nr. 4802. Mogelijk is toen de stal in Torenstraat 6 weer verbouwd tot woning. Willem Frederik was makelaar. Samen met zijn zuster Margaretha Anna Maria Elisabeth hield hij de eigendommen te Velsen in bezit. Zijn zuster was getrouwd met Hermanus Groenewoud en woonde in Hees bij Nijmegen. De moeder vertrok in 1933 naar een tehuis in Bennebroek waar zij in 1936 overleed. In 1933 verhuisde Willem Frederik naar de Molenstraat 12 in Santpoortdorp. In 1936 werd er gebouwd bij de woningen, maar het is niet bekend wat er gebouwd werd.²⁵

In december 1940 besloten de kinderen van Willem Frederik Meijer Sr. om het bezit in Velsen te verkopen. De nieuwe eigenaar werd Wilhelmus Johannes Raadt, die brandstoffenhandelaar was en woonde te Haarlem. Het verkochte werd omschreven als vier woonhuizen met erven en grond waarvan er één onbewoonbaar was verklaard, aan de Hoofdbuurtstraat en de Kerkweg, tesamen kadastraal bekend onder perceelnummer sectie H nr. 4802. Mogelijk werd het bezit verkocht wegens de oorlogsomstandigheden. Johannes Raadt woonde aan de Hoofdstraat 232 in Santpoort, hij zal de huizen verhuurd hebben. Johannes hield de woningen in bezit tot 1950, toen verkocht hij de woningen aan Abraham Bungerer, die leraar was in Nuene in Noord-Brabant en daar woonde aan de Broekdijk 3. Nog steeds was een van de woningen geregistreerd als onbewoonbaar. In 1956 verkocht Abraham Bungerer de woning Torenstraat 8 aan Nardi Godfried Lorenzo, die beambte was bij de Nederlandse Spoorwegen. Deze bleef hier wonen tot 1961, toen verkocht hij de woning aan de Gemeente Velsen. In opdracht van de gemeente Velsen werd de woning in 1963 verbouwd en gerestaureerd.²⁶

Abraham Bungerer verkocht in 1958 ook de overige woningen aan de gemeente Velsen. Een van de woningen was nog steeds onbewoonbaar verklaard. In opdracht van de gemeente Velsen werden in 1964 ook deze woningen verbouwd en gerestaureerd, eerst nummer 6 en daarna nummer 8. De woning die de gemeente gekocht had van Abraham Lorenzo werd hierbij gevoegd. Hierna staat het geheel kadastraal bekend als woning met kantoor en erf, Torenstraat 6 en 8. Rond 1961 was hier een gemeentekantoor gevestigd geweest. In 1967 werd de woning Torenstraat 6 verhuurd aan Hendrik Haye Gemser en zijn vrouw Ingrid

Afbeelding 9.
Torenstraat 4 in 1959, voor de restauratie.
Foto: Beeldbank Noord-Hollands Archief, Haarlem. KNA001002458.

Afbeelding 10.
De zuidgevel van de panden Torenstraat 4 en 6 in 1966.
Foto: beeldbank Noord-Hollands Archief, Haarlem. KNA001002503.

25 NHA. Hyp. 4, deel nr. 8104 akte 29 en deel nr. 8322 akte 87.

NHA. Kadaster Velsen, art. 2135 en 2247.

NHA. Persoon en gezinskaarten Velsen.

26 NHA. Hyp. 4, deel nr. 9128 akte 74, deel nr. 9580 akte 100 en deel nr. 9766 akte 15.

NHA. Kadaster Velsen, art. 3135, 7360, 7189 en 9250.

Afbeelding 11.
Torenstraat 4 door Haye Gemser, 1968. Pen in zwart.
Foto: beeldbank Noord-Hollands Archief, Haarlem. NL-HlmNHA-53026282.

de Jager. Zij waren in 1963 getrouwd, uit hun huwelijk kwamen voort Masja in 1966 en Joram in 1969. Hendrik Haye was kunstschilder en tekenleraar in Amsterdam. [0006] In 1968 werd Torenstaat 6 omgenummerd naar nummer 4. Het echtpaar liet in 1974 een schuur bouwen op de plaats waar het huis Torenstraat 10 had gestaan. Hendrik Haye en Ingrid gingen uit elkaar waarna Hendrik Haye in 1992 trouwde met Renee Bosma. In hetzelfde jaar kochten zij het huis van de gemeente Velsen. Zij wonen hier nog steeds. De bovenverdieping is nu in gebruik als atelier. Nog altijd staan deze woning als een historisch sierraad in het oude dorpsdeel van Velsen-Zuid. Het is een Rijksmonument.

We vervolgen met Torenstraat 8 dat omgenummerd werd naar nr. 6. Deze woning werd in 1966 verhuurd aan Paul Höhner en zijn vrouw Marianne Bijvoet. Zij hadden twee kinderen, Sarah en Polly. Paul Höhner was een kunstschilder die ook tekende en etste. Opvolgende huurders waren Laurens Geels en zijn vrouw Anneke Bakker, zij hadden drie kinderen. Vanaf 1977 werd de woning gehuurd door Adri Arends en zijn vrouw Marja Affourtit. Zij kregen drie kinderen, Kirsten in 1983, Silja in 1985 en Ragna in 1987. Adri was een enthousiast amateurarcheoloog bij de Archeologische Werkgroep Velsen waarvan hij ook een periode voorzitter is geweest. In 1984 werd de bovenverdieping verbeterd door het plaatsen van de linker dakkapel. In 1993 konden zij het huis kopen van de gemeente Velsen waarna zij in 1994 de rechter dakkapel lieten plaatsen. Hun huwelijk hield geen stand, zij gingen uit elkaar. In 2000 kon Marja alleen eigenaar worden van het huis en zij woont hier nog steeds.²⁷ De woning is beeldbepalend en ondersteunt het historische karakter van het dorp.

Een stukje bouwhistorie van de Torenstraat 4 en 6

We komen terug op de bouwhistorie van Torenstraat 4 en 6. Van de twee panden zijn de tekeningen van de bestaande toestand bewaard gebleven uit 1962. Hierdoor hebben we een goed beeld van de panden voordat zij werden verbouwd en gerenoveerd in 1964. Vermoedelijk werd Torenstraat 8, nu nr. 6, in 1925 verbouwd van stal tot woning. De vormgeving van de daklichten duidt er op dat deze van smeedijzer waren gemaakt en uit deze tijd dateren. In de noordelijke achtergevel bevinden zich twee deuren die in hoogte beduidend lager zijn dan de twee vensters ernaast. Dit is een aanwijzing dat er verbouwd is aan het pand. Mogelijk zijn de twee deuren uit de tijd dat het pand een stal was. In ieder geval werd er ingrijpend verbouwd aan het pand. Er werden deuren en vensters aangebracht. Op de woning werd een hoog opstekende mansardekap aangebracht met aan de westzijde een zogenaamd wolfsend.

Ook Torenstraat 6, nu nr. 4, is in het verleden verbouwd. Het kruisvenster op de bovenverdieping aan de zijde van de trapgevel zal oorspronkelijk zijn. Wel ontbreken hier de kleine glas-in-lood ruitjes in het bovendeel van het venster. In de onderzijde zijn klappramen aangebracht, oorspronkelijk waren de ondergedeelten van kruisvenster open en konden alleen afgesloten worden met luiken. De versterkingsboog in het metselwerk boven het venster is kenmerkend voor de bouwstijl uit de 17^e eeuw. De vensters in de benedenverdieping zijn in de 18^e eeuw vervangen door grotere vensters met schuiframen. Ook de voordeuromlijsting en het venster boven de deur dateren uit de 18^e eeuw. In de noordoosthoek van de woning was een kelder aangebracht met daarboven een opkamer. In de noordelijke achtergevel is in de top van de gevel een aantal openingen van een duiventil opgenomen. Verder is in de top van de gevel vlechtmetselwerk aangebracht voor versterking van het metselwerk. Bij de restauratie en verbouwing in 1964 werd bij Torenstraat 4 de voorgevel geheel opnieuw opgetrokken in het oorspronkelijke metselverband, koppen en strekken. Bij de rechterhoek is de aanhechting van het nieuwe metselwerk in het oude metselwerk goed te zien. Een

27 NHA. Kadaster Velsen, art. 2367, 7189 en 9250.

Oosterom Ton van, *Oud Velsen 1911-2011, Een kleine bedevaart naar het dorpsverleden*, Beverwijk 2012 blz. 87 en 103.

Informatie van Hendrik Haye Gemser en Marja Affourtit, beiden Velsen-Zuid.

paar muurankers werden verplaatst en een paar kwamen te vervallen. De trapgevel had aan de westzijde een trede minder, hier werd een extra trede aangebracht zodat de gevel weer symmetrisch werd. Zo zal het oorspronkelijk geweest zijn. In het kruisvenster werd in het bovenste gedeelte een roede-verdeling aangebracht. Zoals eerder vermeld zat hier oorspronkelijk glas-in-lood. Wel werden bij de ondergedeelten van het kruisvenster luiken aangebracht. In het benedenvenster werd een 18^e eeuwse roede-verdeling aangebracht. In het venster boven de deur werd een roede-verdeling aangebracht met een ovaal. Ook de voordeur werd vervangen door een deur met een passend model.

In de oostelijke zijgevel werd het voegwerk vervangen. De kelder werd verwijderd en het raampje van de kelder in de oostelijke zijgevel kwam te vervallen en werd dichtgemetseld. De vloer van de opkamer werd omlaaggebracht tot het niveau van de andere vloeren. In de zijgevel werd het aantal vensters in de zelfde stijl uitgebreid van twee naar drie. Bij twee vensters werden luiken aangebracht. Door het vervallen van de kelder kon het nieuwe derde venster op gelijke hoogte aangebracht worden als de twee andere vensters in de zijgevel. Hiervoor werden de twee muurankers boven het venster ingekort. In de vensters van de zijgevel werd een 18^e eeuwse roede-verdeling aangebracht.

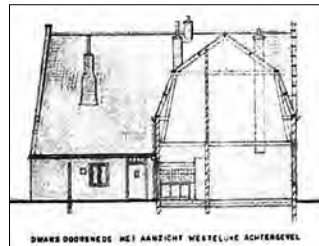
De achtergevel werd voor het grootste gedeelte opnieuw opgemetseld met het metselverband kopen en strekken. De aanhechting van het nieuwe metselwerk in het oude metselwerk is goed te zien. Bij het opnieuw optrekken van de gevel werden wijzigingen aangebracht in de positie van de vensters en de deur. Het linker venster dat van de van voormalige opkamer was bleef op de zelfde hoogte maar werd een stukje naar rechts verplaatst. Het kelder raampje en het kleine venster in de top van de gevel werden verwijderd en dicht gemetseld. De achter deur werd ook een stukje naar rechts verplaatst. De openingen voor de duiventil werden weer aangebracht.

Torenstraat 6 werd opnieuw ingrijpend verbouwd en gerestaureerd. De mansarde kap werd verwijderd en de gevels werden verlaagd. Hierop werd een schilddak geplaatst. De daknok van dit dak kwam hierdoor lager te liggen dan de daknok van nummer 4. In de zuidgevel kwam de deur te vervallen, nog steeds is hier het metselwerk waarmee de deuropening werd dichtgezet te herkennen. In de westgevel werden de deur en het venster op een andere plaats aangebracht. De westgevel die al deels was bepleisterd werd opnieuw bepleisterd om zowel de oude als de nieuwe verbouwingsporen weg te werken. Tegen de noordelijke zijgevel werd een aanbouw neergezet. De vensters kregen een roede-verdeling die gelijk is aan die in nummer 4. Het voegwerk in de gevels werd vervangen. Het grote voordeel van het omlaag brengen van de bouwhoogte van nummer 6 is dat het pand niet meer overheersend is ten opzichte van nummer 4. De trapgevel is nu meer dominerend in het gevelvlak van de beide panden waardoor deze beter uitkomt.²⁸

De woning op de hoek van de Kerkweg en het Haarlemmervoetpad

Zoals in het vorige hoofdstuk werd vermeld gingen in 1846 de twee woningen op de hoek van de Middendorpstraat en het Haarlemmervoetpad met perceel nummer 675 (Middendorpstraat 3) in erve over naar de kinderen van Jacobus Kleijn: Leendert, Willem Jacobus en Maria Petronella.

Leendert was broodbakker in Beverwijk en woonde in een huis aan de Achterweg of Koningstraat. Uit hun huwelijk kwamen voort: Willem Jacobus in 1835 die op 2-jarige leeftijd overleed, de tweede Willem Jacobus in 1837, Arie in 1839, Menske in 1841 en als laatste Mietje waarvan de geboortedatum niet bekend is. Leendert overleed in 1843 op 34 jarige leeftijd. In 1846 werd overgegaan tot een boedel verdeling tussen de weduwe en de vier minderjarige kinderen. Aan de weduwe werd het huis in Beverwijk toebedeeld en aan de kinderen het derde gedeelte in twee woningen in Velsen. De weduwe kon de akte niet tekenen omdat zij niet kon schrijven; het werd een kruisje. Het huis in Beverwijk stond aan de

Afbeeldingen 12a - 12d.
Torenstraat 4 en 6 voor de restauratie. Tekeningen beschikbaar gesteld door Haye Gemser.

Afbeelding 13.
Het stukje Koningstraat-hoek Patersweg, waar Leendert Kleijn woonde.
Foto: Museum Kennemerland.

²⁸ Tekeningen bestaande toestand, verstrekt door Hendrik Haye Gemser, Velsen-Zuid Steehouwer, Koos en Janse, Herman, *Bouwgeschiedenis van Monumenten*, Amsterdam 1992.

Afbeelding 14.
Rechts Torenstraat 4, links Torenstraat 6. Foto: Hendrik Haye Gemser 2013.

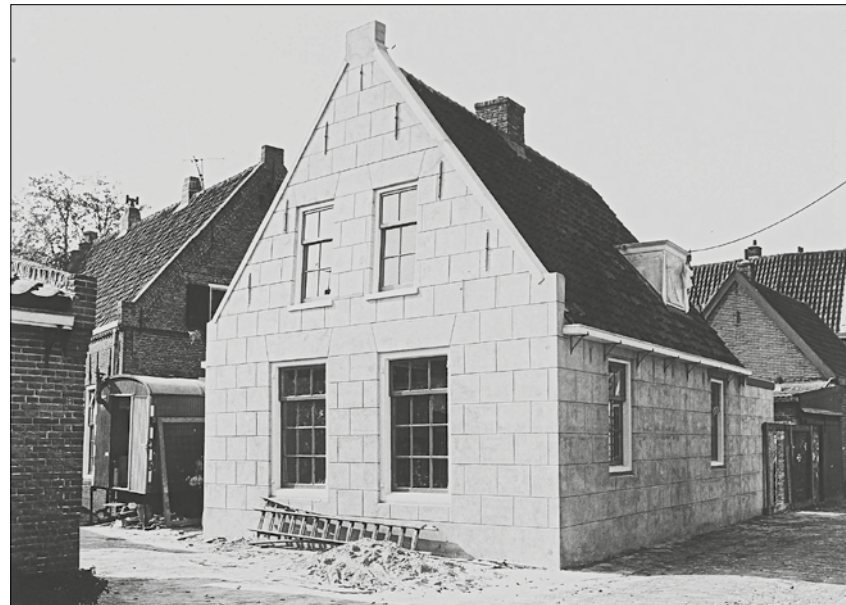
Achterweg of Koningstraat, nabij de kruising met de Patersweg. Hier staat nu het winkelpand van de Woninginrichter Scholten met appartementen. Het huis in Velsen werd in de akte omschreven als twee woningen onder één dak met erf in de Kerkbuurt, sectie H perceel nr. 675. Gemeld werd dat Leendert het gedeelte in de twee woningen had geërfd van zijn grootvader Jan Coenraad Kleijn.²⁹ In 1864 werd er in opdracht van de kinderen een schuur gebouwd bij de woningen, het geheel kreeg toen perceel nr. 917, huis en schuur. De schuur werd gebouwd op de hoek van de huidige Middendorpstraat en de Torenstraat (Torenstaat 12). In 1866 verkochten Willem Jacobus, arbeider wonend in gemeente Wijk aan Duin en Arie, arbeider wonend in Bloemendaal, hun rechtmatige derde deel in de woningen, de schuur en het erf. De nieuwe eigenaar werd Simon Mooi, die landbouwer was in Velsen. In de akte werd vermeld dat de verkopers dit geheel in bezit hadden gekregen uit de erfenis van hun grootmoeder Jannetje van Hemert, de weduwe van Jan Coenraad Kleijn. Het derde deel werd verkocht voor 465 gulden. De verkoper, Willem Jacobus, was getrouwd met Cornelisje Keizer. Na het overlijden van Willem Jacobus trouwde Cornelisje in 1850 met hiervoor genoemde Simon Mooi. Simon was landbouwer en werd via Cornelisje erfgenaam van een derde deel in de woning met perceel nr. 917. Uit het eerste huwelijk van Cornelisje kwamen voort Jacobus Kleijn in 1838, Cornelisje Kleijn in 1840, Jan Kleijn in 1842 (hij overleed in 1868), Neeltje Klein in 1844 (zij overleed in 1871), Mensje Kleijn in 1845, Maartje Kleijn in 1848. Uit het tweede huwelijk kwam voort Aafje Mooij in 1850. Zij overleed in 1869 op 18 jarige leeftijd.³⁰

We komen terug op Maria Petronella Kleijn. Zij trouwde met Jan Rutgers die uitdrager was en woonde in Amsterdam. Later was hij sergeant-majoor hospitaalmeester in Indonesië. Maria Petronella kwam te overlijden waarna Jan en zijn twee kinderen eigenaren werden van het gerechte derde deel. Zij verkochten dit in 1869 aan Simon Mooi waarmee hij de woning met perceel nr. 917 geheel in handen kreeg. In 1875 kregen de twee woningen onder één kap en de schuur een eigen perceelnummer: nr. 861 schuur, nr. 862 huis en nr. 863 huis. De schuur werd verbouwd tot woning en uiteindelijk werden het drie woningen met de perceel nummers 1861, 1862 en 1863. Nr. 1861 en 1863 stonden op de

²⁹ NHA. Hyp. 4, deel nr. 7466 akte 24.
NHA. Persoon en gezinskaarten Velsen.
Website Wat Was Waar.

³⁰ NHA. Hyp. 4, deel nr. 7679 akte 85.
NHA. Persoon en gezinskaarten Velsen.

hoek van de Middendorpstraat en de Hoofdbuurtstraat. Nr. 1863 stond op de hoek van de Middendorpstraat en de Torenstraat.³¹ (zie de afbeeldingen 7 en 8)

De vrouw van Simon Mooi, Cornelisje Keizer, overleed in 1888. Hierna werd in 1889 overgegaan tot een boedelverdeling tussen Simon Mooij en de kinderen. Uit het eerste huwelijk leefden toen nog drie kinderen, namelijk Jacobus die landbouwer was en woonde in Velsen, Cornelis die landbouwer was en woonde in Bloemendaal, Maartje Kleijn, getrouwd met Cornelis Hagen die landbouwer was en woonde in Velsen. Uit het tweede huwelijk waren geen kinderen meer in leven. De te verdelen boedel bestond uit:³²

- 1 Huizen en erf in Velsen, sectie H nr. 1861, 1862 en 1863, geschatte waarde 1500 gulden.
  - 2 Een stuk weiland te Castricum, geschatte waarde 1000 gulden.
  - 3 Een nog te ontvangen schuldvorderingen groot 1900, 146 en 1600 gulden.
  - 4 Een huis en erf met een stuk bouwland te Castricum, geschatte waarde 1013,40 gulden.
  - 5 Een obligatie gewaardeerd op 3022,50 gulden.
  - 6 Meubelen, huisraad, inboedel, kleren, lijf toebehoren, boeren en bouwgereedschappen, koeien en paarden, gewaardeerd op 5000 gulden.
  - 7 Gereed geld 67 gulden.
- Tesamen 13436,40 gulden.

De verdeling was als volgt:

- Simon Mooi, 8397,75 gulden.
- Jacobus Kleijn, 1612,55 gulden.
- Cornelis Kleijn, 1679,55 gulden.
- Cornelis Hagen met deelgenoot en vrouw Maartje Kleijn, 1679,55 gulden.

Na deze verdeling trouwde Simon in 1893 voor de derde keer, zijn vrouw werd Maria Jacoba ten Ham die toen 30 jaar oud was. Uit dit huwelijk kwamen voort Adriana Johanna in 1895 en Elisabeth Maria in 1899. Toen de laatste geboren werd was Simon 72 jaar oud. Na dit huwelijk werd vermeld dat hij woonde aan de Rijksstraatweg 22, later werd dit Wijkerstraatweg 22. In 1912 verhuisde hij naar de Grote Hout- of Koningsweg 28. Simon liet in 1907 het huis met perceel nummer 1861 verbouwen tot werkplaats en dat kreeg toen zijn huidige vorm. In 1911 volgde de vergroting van het huis met perceel nummer 1862. Dit werd aan de zuidzijde uitgebreid. Simon overleed in 1916 op 89-jarige leeftijd. Hierna volgde in 1918 opnieuw een boedelverdeling tussen zijn weduwe Maria Jacoba en

Afbeelding 15.
Middendorpstraat nummer 3
rond 1955. Foto: Beeldbank
Noord-Hollands Archief Haarlem.
KNA001002173.

Afbeelding 16.
Middendorpstraat nummer
3 tijdens de afronding van de
restauratie in 1976. Foto: beeldbank
Noord-Hollands Archief, Haarlem.
KNA001001917.

31 NHA. Hyp. 4, deel nr. 7708 akte 22.
NHA. Kadaster Velsen, art. 732 oude en nieuwe reeks.

32 NHA. Hyp. 4, deel nr. 7950 akte 93.

Afbeelding 17.
Middendorpstraat 3 in 2013. Foto: J.
Morren.

Afbeelding 18.
Bij de pijl Torenstraat 10, links daarvan de werkplaats die
hoorde bij de Middendorpstraat 3. Rechts stond de woning
Torenstraat 8 die in 1902 werd gesloopt. Foto: beeldbank
Noord-Hollands Archief Haarlem. KNA001002492.

zijn nog levende kinderen, Elisabeth Maria en Adriana Johanna Mooij. De te verdelen boedel bestond uit:

- 1 Een woonhuis met schuur, erf en tuin aan de Wijkerstraatweg, sectie B nr. 1104.
- 2 Een pand, schuur, erf en tuin aan de Wijkerweg (Wijkerstraatweg in Velsen-Noord), genaamd "Kesjil" sectie H nr. 2210.
- 3 Twee woonhuizen met werkplaatsen en erf aan de Hoofdbuurtstraat, sectie H nr. 1861, 1862 en 1863.
- 4 Twee huizen onder een dak met een hooiberg, wagenschuur en Weiland in Noord-Bakkum.
- 5 Een stuk weiland in de Castricumerpolder aan de Molendijk.

Dit alles werd toebedeeld aan zijn weduwe Maria Jacoba, zij ging in 1926 wonen aan de Wijkerstraatweg 80.³³

Na deze toedeling verkocht zij nog in het zelfde jaar de woonhuizen en de werkplaats aan de Hoofdbuurtstraat aan Tieleman van Honk voor 5000 gulden. In de akte werden de panden vermeld aan de verkeerde straat, de twee woningen stonden aan de Middendorpstraat 3 en de werkplaats aan de Torenstraat 12.³⁴ Uit de akte blijkt dat het huis aan de Torenstraat 12 weer verbouwd was tot werkplaats. Maria Jacoba overleed in 1930. Tieleman kwam uit Kerkwijk in Noord-Holland en was getrouwd met Aartje van Bruchum. Zij kregen vier kinderen, Neeltje Cornelia Johanna in 1916, Arie in 1918, Jacobus Adrianus Ernst in 1920 en Catharina Johanna in 1926. Tieleman oefende de volgende beroepen uit; bouwknacht, fruithandelaar en groentehandelaar. Hij had een groentewinkel met een bovenwoning aan de Meervlietstraat ten noorden van de kruising met de Hoofdbuurtstraat, naast het schildersbedrijf van Bresser. Het pand werd in de jaren '60 van de vorige eeuw gesloopt ten behoeve van de verbreding van het Noordzeekanaal. In 1922 liet hij bij de woning met perceel nr. 1863 een schuur bouwen. In 1924 vroeg hij in het kader van de drankwet vergunning bij Burgemeester en Wethouders voor het verkopen van uitsluitend alcoholvrije drank in zijn winkel aan de Rijksstraatweg, de toenmalige naam van de Meervlietstraat.

Na het overlijden van het echtpaar van Honk ging het bezit over naar de kinderen. Arie vestigde zich aan de Hoofdbuurtstraat 6. Jacobus Adrianus Ernst vestigde aan de Middendorpstraat 3. Beide waren groentehandelaar en zetten de winkel van hun vader voort.

33 NHA. Hyp. 4, deel nr. 8434 akte 70.
NHA. Persoon en gezinskaarten Velsen.

34 NHA. Hyp. 4, deel nr. 8439 akte 10.
NHA. Kadaster Velsen, art. 3601.

Afbeelding 19.
Op het paard Jacobus Adrianus Ernst van Honk, rechts Catharina of Tiny van Honk. Locatie Middendorpstraat. Foto: Beeldbank Noord-Hollands Archief Haarlem. KNA001002145.
Afbeelding 20.
De groentezaak van de familie Honk aan de Meervlietstraat. Van links naar rechts: Neeltje van Honk, Catharina of Tiny van Honk en Arie van Honk. Foto: Beeldbank Noord-Hollands Archief Haarlem. KNA001014410.

Catharina Johanna Honk ging wonen aan de Velserdijk nr. 22. De woning met perceel nr. 1863 werd in 1951 gedeeltelijk vernieuwd.³⁵ In 1972 vond er een boedelverdeling plaats waarbij de woningen en de schuur overgingen naar Jacobus Adrianus Ernst. Rond 1970 werd de woning met perceel nr. 1862 onbewoonbaar verklaard en deze heeft toen een tijd leeg gestaan. De werkplaats aan de Torenstraat 12 werd in 1981 verkocht aan zijn dochter Elisabeth Ingrid van Honk die getrouwd was Pieter Kuiper. Zij woonden aan de C. Matersweg 63 in Beverwijk. De werkplaats is een periode gebruikt als timmermanswerkplaats. Ook de woningen aan de Hoofdbuurtstraat 6 en Middendorpstraat 3 kwamen in bezit van Elisabeth Ingrid van Honk. De twee woningen werden verbouwd, samengevoegd en gerestaureerd naar een ontwerp van J. Strootman in 1976. De hoofdingang van de woning kwam aan de Middendorpstraat 3. Elisabeth Ingrid verkocht in 2006 de woning aan Freek Vergunst, getrouwd met Arlette van den Berg. Zij moderniseerden de woning en verbouwden de schuur tot studeerkamer.³⁶ Zij wonen hier nog steeds. De woning is een beeldbepalend element in het dorp Velsen dat bijdraagt tot het historisch karakter van het dorp.

De woning aan de Torenstraat.

We komen terug op Christiaan Lourentius Strooman die de woning met perceelnummer 707 in bezit kreeg. Het perceelnummer veranderde in 733. Deze woning stond aan de Torenstraat 10. Hij woonde in het dorp Velsen; we mogen aannemen in de woning aan de Torenstraat. Christiaan was getrouwd met Elisabeth Rutjes. Van hem is weinig bekend. Hij overleed in 1858 op 55-jarige leeftijd. De woning ging over naar zijn weduwe Elisabeth.³⁷ Na haar overlijden rond 1862 ging de woning in erve over naar Lodewijk Scheurs, een dagloner die woonde in Velsen. Hij was getrouwd met Maria Scharf die geboren was in Haarlem. Ook hij woonde in het dorp Velsen, mogelijk ook in de woning aan de Torenstraat. Uit hun huwelijk kwamen de volgende kinderen voort: Johannes in 1848 (hij overleed in 1863), Johanna in 1851, Bernardus Leonardus in 1853, Petrus in 1857 en Gerardus in 1862.³⁸ In 1875 werd naast de woning met perceel nr. 733 een woning gebouwd (Torenstraat 8). De

³⁵ NHA. Kadaster Velsen, art. 3601 en 8132. IJmuider Courant 28-5-1924.

³⁶ NHA. Kadaster Velsen, art. 14469 en 16977. Rolle, Siebe en Schaafsma, Siem, *Een rondgang door het dorp, Een Kerk en een handvol huizen*, Velsen 1975, blz. 185. Informatie van Freek Vergunst, en Hendrik Haye Gemser, beiden Velsen-Zuid.

³⁷ NHA. Kadaster Velsen, art. 381 en 565.

³⁸ NHA. Kadaster Velsen, art. 617 oude en nieuwe reeks. NHA. Persoon en Gezinskaarten Velsen.

Afbeelding 21.
De werkplaats Torenstraat 12, gebouwd in 1909. Foto: J. Morren.

twee woningen kregen de perceelnummers 1859 en 1860. Lodewijk sloot een lening bij Johanna Pollee die woonde in Haarlem. Deze lening kon hij niet terugbetalen wat er toe leidde dat hij de woningen in 1890 verkocht aan Gerrit Minkema, een smid uit Velsen. Het huis met perceelnr. 1860 werd deels verhuurd als koper- en blikslagerij voor 75 cent per week. De verkoopsom bedroeg 800 gulden. De koper, ook wel Gerrit Durks Minkema genoemd, was gehuwd met Clasina van Weelderden.³⁹ Hij woonde aan de Rijksstraatweg 59 in Velsen, dit was de latere Meervlietstraat 69. Dit pand was een winkel met een bovenwoning die stond tegenover het huidige restaurant “De Heren van Velsen”, op de hoek van de Meervlietstraat en de Kerkensingel. Gerrit was een zoon van D.G. Minkema uit Sneek die daar een schaatsenfabriek had. Gerrit maakte reclame voor de verkoop van deze schaatsen. Ook maakte hij reclame voor het slijpen van schaatsen. Het echtpaar Minkema kreeg de volgende kinderen: Durk in 1885, Elisabeth in 1886, Clasina in 1887, Sjoukje Wilhelmina in 1891, Klaas in 1892 en Hans Hendrik in 1895. Gerrit nam de beide woningen na aanpassing in gebruik als smederij. In 1902 verkocht Gerrit de woningen die omschreven werden als gebouw, ingericht als smederij voor 1000 gulden aan Jacob van Heijst Petruszoon, een metselaar die woonde in het dorp Velsen aan de Kerkweg 10. Gerrit bleef in de woning aan de Rijksstraatweg wonen. Zijn zoon Klaas zou later de winkel voortzetten. Naast het smeden werden er ook fietsen verkocht en legden ze gas- en waterleidingen aan.⁴⁰

Het pand werd in 1968 gesloopt. Jacob van Heijst kwam uit Wormerveer en vestigde zich in de gemeente Velsen in 1902. Hij was in 1900 getrouwd met Bregje Hennink. Zij kregen de volgende kinderen: Petrus in 1901, Jacob in 1903, Hermanus in 1905 en Elisabeth Adriana Dirkje in 1911. Schijnbaar zijn de twee voormalige woningen zodanig achteruit gegaan bij het gebruik als smederij dat Jacob de beide woningen met perceel nr. 1859 en 1860 in 1902 liet slopen. De woning met perceelnr. 1859 werd herbouwd en kreeg perceelnr. 3691 (Torenstraat 10). De woning met perceelnr. 1860 (Torenstraat 8) werd niet herbouwd en werd een erf.

In 1905 vertrok Jacob met zijn gezin naar Zaandam maar hij keerde in het zelfde jaar weer terug naar Velsen. Eerst ging hij wonen aan de Rijksstraatweg, daarna aan de Kerkweg nr. 6, later nr. 8. Hij bleef tot 1937 in Velsen wonen en vertrok daarna naar een andere gemeente.

³⁹ NHA. Hyp. 4, deel nr. 7959 akte 68. NHA. Kadaster Velsen, art. 617 oude en nieuwe reeks.

⁴⁰ NHA. Hyp. 4, deel nr. 8122 akte 23. NHA. Kadaster Velsen, art. 1529 en 2346. NHA. Persoon en gezinskaarten Velsen. IJmuider Courant 1-2-1919 en 29-12-1926.

Afbeelding 22.
Winkel en smederij van Klaas Minkema aan de Meervlietstraat, in die tijd de Rijksstraatweg 50. Links voor de deur Klaas Minkema. Foto: beeldbank Noord-Hollands Archief Haarlem. KNA001012611.

Afbeelding 23.
Schaatsen op de vijver voor het
herenhuis Velserbeek. Van links naar
rechts op de voorste rij: schilder
baas Andries van Zadel, timmerman
Klaas Steen, smid Gerrit Minkema en
baron van Tuyll Serooskerken. Foto:
beeldbank Noord-Hollands Archief
Haarlem. KNA001018118.

Bregje overleed in 1905 en Jacob in 1937.⁴¹ De woning en het erf gingen over naar zijn kinderen. Zijn zoon Jacob bleef in de woning Torenstraat 10 wonen. In 1935 was hij getrouwd met Maria Wijker en zij kregen voor zover bekend een zoon Jacob Pieter. In 1958 werd tussen de kinderen overgegaan tot een boedelverdeling van het bezit dat kwam uit de nalatenschap van Jacob en Bregje. Petrus was metselaar en woonde in de Walravenstraat 34 in Velsen-Noord, Jacob van Heijst, opzichter die nog steeds woonde aan de Torenstraat 10, Hermanus was timmerman en woonde in Hilversum en als laatste Elisabeth Adriana Dirkje die getrouwd was met Jacob Berend Pilon en woonde in Alkmaar.

De nalatenschap bestond uit een woonhuis met erf, werkplaatsen en grond aan de Meervlietstraat 6 en 8. Dit geheel had een geschatte waarde van 11.350 gulden, hierop rustte een hypotheekschuld van 3.600 gulden.

Het woonhuis aan de Torenstraat 10 had een geschatte waarde van 2.600 gulden en was belast met een som van 1.600 gulden.

Hoe de verdeling geschiedde is niet bekend, maar in 1961 kwam het tot verkoop van Torenstraat 10 door de gezamenlijke erfgenamen. De woning met erf werd voor 3.000 gulden verkocht aan de zoon van Jacob, Jacob Pieter. Jacob Pieter was elektrisch lasser en woonde aan de Meervlietvlietstraat 32 en was ongehuwd. Later verhuisde hij naar de IJmuiderstraatweg nr. 79 in IJmuiden. Hij zal de woning dus verhuurd hebben.⁴² In 1970 verkocht hij de woning aan de gemeente Velsen die het pand in 1971 liet slopen. Op deze plaats werden schuurtjes gebouwd en binnentuintjes aangelegd.⁴³ Hiermee sluiten we het verhaal van een stukje in het dorp Velsen dat door de jaren heen vele veranderingen heeft gekend.

Met dank voor de gegeven informatie:
Marja Affourtit, Velsen-Zuid.
Hendrik Hays Gemser, Velsen-Zuid.
Freek Vergunst, Velsen-Zuid.

⁴¹ NHA. Kadaster Velsen, art. 2346.

NHA. Persoon en gezinskaarten Velsen.

⁴² NHA. Hyp. 4, deel nr. 9665 akte 18 en deel nr. 9775 akte 17.

NHA. Kadaster Velsen, art. 7804 en 11616.

⁴³ NHA. Kadaster Velsen, art. 9250.

Gemser Hays, *Een kerk en een handvol huizen, Wat er van het dorp weg is, het dorp van 1865 tot 1970*, Velsen 1975 blz. 126.